

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR SVENSKA VALLFÖRENINGEN. VERKSAMHETSÅRET 1 JULI 2005–30 JUNI 2006

Föreningens styrelse

Under verksamhetsåret 2005/06 har styrelsen haft följande sammansättning:

Lars Jakobsson, Blyberga, Lillkyrka	ordförande
Anna Carlsson, Skogsgård, Getinge	v. ordförande
Jan Jansson, Hushållningssällskapet Sjuhärad, Långhem	kassör
Thomas Karlberg, Gårdeby, Söderköping	
Gunnar Liljebäck, Östra Stråkan, Överkalix	
Nilla Nilsdotter-Linde, SLU, Uppsala	sekreterare
Lars Nilsson, Miklagård, Näsum	

Suppleanter:

Per Rudengren, Harpsund, Mellösa
Göran Lindgren, Klässbol
Lars-Erik Karlsson, Brålanda
Christer Larserud, By 1721, Krokom
Per Lingvall, SLU, Uppsala
Peter Paulsson, Sörbytorp, Vinslöv

Revisorer

Revisorer har varit Bengt Olsson, Hässleholm och Rolf Arvidsson, Gimo med Sture Claesson, Nyköping och Karl-Axel Lennartsson, Ulricehamn som suppleanter.

Valberedning

Valberedningen har bestått av Kjell Ivarsson, Uppsala, sammankallande, Sten Karlsson, Kalix, Kurt Paulsson, Löberöd och Ola Rörborn, Svenstavik.

Målsättning

Föreningen skall inspirera till en intensiv verksamhet på vallområdet inom ramen för de resurser som redan finns samt verka för utökade resurser. Verksamheten skall utgå från lantbrukarnas behov och gälla hela företaget. Samarbete mellan olika organisationer som arbetar inom grovfodersektorn skall främjas. Föreningen skall främja forskning, försöksverksamhet och rådgivning.

Följande målsättningar skall vara vägledande för **styrelsens** arbete:

* **Sköta medlemsvården**

- Lokalföreningen är central för medlemsvärvningen. Styrelsen skall stötta lokalföreningarna och kommunikationen dem emellan samt verka för bildandet av nya föreningar.
- Ökad kännedom om föreningens existens behövs för medlemsvärvning.

* **Identifiera angelägna kunskapsluckor**

- Styrelsen skall identifiera och belysa problemområden som kan fokuseras vid t.ex. seminarier, års- och sommarmöten.
- Styrelsen skall verka för att vallföreningen får medverka vid prioriteringen av medel till forsknings- och försöksverksamhet på grovfoderområdet.

* **Förmedla kunskap**

- Styrelsen skall förmedla aktuell kunskap och erfarenheter från såväl forskningen som praktiken via t.ex. Svenska Vallbrev för att få fler duktiga grovfoderproducenter.
- Styrelsen skall informera samhället, t.ex. politiker, om aktuella frågor med vallanknytning.
- Exempel på upplysningsverksamhet är annonsering av olika typer av utbildningar på grovfoderområdet.

Styrelsemöten

Styrelsen har under verksamhetsåret förutom årsmötet haft sex protokollförda sammanträden, varav två telefonmöten. Två av styrelsens suppleanter har kallats till respektive styrelsemöte (ej telefonmöten) enligt ett rullande schema.

Årsmötet

Svenska vallföreningens årsmöte 2005 föregicks av två seminarieteman: ”**Vallen i nya LBU-programmet**” och ”**Olika strategier i vallodling och utfodring**”.

Under hösten hade arbetet fortsatt med att utforma det LBU-program, dvs. EU:s miljö och landsbygdsprogram, som ska gälla från 2007. Vallen har en given roll i en uthållig livsmedelsproduktion, vilket givetvis bör resultera i fortsatt stöd till vallodling i det nya LBU-programmet. Med hjälp av **Magnus Franzén** från Jordbruksverket och **Thomas Bertilsson** från LRF blev vi informerade om den planering som gjorts hittills. Generellt sett är signalerna att de ekonomiska ramarna blir snävare och utan ytterligare nationell finansiering blir ersättningsnivåerna lägre än idag. Det nya gårdsstödet ger i sig också en stimulans till vallodling vilket innebär att behovet av riktade stöd kan komma att anses vara mindre.

Från LRF beskrev **Thomas Bertilsson** vad man kallade knäckfrågor vilka rörde bl.a. finansieringen. LRF yrkade på ytterligare 1 miljard i nationell finansiering vilket skulle ha medgivit bl.a. ett ytterligare vallstöd på 300 kr per ha att lägga till de från i år redan beslutade 300 kronorna. Svensk Mjölk hade i sitt liknande förslag, en höjning på 500 kronor. En konkret svårighet med vallstödens krav på flerårig ligg tid, som diskuterades, är att det inte finns någon möjlighet att korrigera för en misslyckad valletablering med plöjning och omsådd.

Sofia Larsson, från Hushållningssällskapet i Skaraborg redovisade en intressant metod för utvärdering av vallförsök som genomförts av SLU och Hushållningssällskapen i Skaraborg, Sjuhärad och Värmland. Syftet har varit att skapa ett redskap för ekonomisk utvärdering av

utvecklingsprojekt och försök inom området växtodling – grovfoder genom en sammanvägning av kvantitet och kvalitet i skördade försök.

Under rubriken ”Erfarenheter från NötCenter Viken” redovisade **Michael Murphy** och **Tomas Andersson** från Svenska Lantmännen en ekonomisk värdering av vallfoder av olika kvalitet som gjorts i utfodringsförsök där man bestämt sambandet: art – sort – utfodring – utnyttjande – ekonomi. Man hade jämfört skörd vid olika utvecklingsstadier och funnit att det ekonomiska värdet av ett vallfoder endast kan bestämmas i foderstaten. Foderstaten kan användas för att balansera olika vallfoderkvaliteter så att det ekonomiska utbytet kan bli relativt konstant oavsett utvecklingsstadium. Slutsatsen var att strategierna för vallodlingen ska bestämmas utifrån utfodringsbehoven för att ge maximalt utnyttjande av vall med olika kvaliteter och egenskaper.

Lokalföreningar

Svenska Vallföreningen har sammanlagt 16 lokalföreningar. Exempel på verksamheter initierade eller ordnade av lokalföreningarna är fältvandringar, stallvandringar, maskindemonstrationer, grupprådgivning och studieresor. I flera fall har också lokalföreningarna kontaktat rådgivnings- och försäljningsorganisationer på lantbrukets område för att få en rådgivning, som bättre är anpassad till den enskilde lantbrukaren och de lokala problemen. Flera temadagar och temakvällar har anordnats. I flera regioner har representanter för vallföreningarna medverkat vid utformning och prioritering av försöksverksamhet på grovfoderområdet inom de regionala försöksorganisationerna. Samarrangemang lokalföreningar emellan har också skett.

Då styrelsen funnit att lokalföreningar är nödvändiga, såväl för att öka medlemsantalet som för att få den aktivitet som medlemmarna kräver, verkar styrelsen för att ytterligare lokalföreningar bildas. Styrelsen har under året fortsatt sökt stimulera södra Kalmar/Öland-regionen samt Västerbotten att bilda lokalföreningar.

Medlemmar

Den 7 november 2006 hade föreningen 2 938 medlemmar som erlagt årsavgift jämfört med 2 460 den 4 november 2005 (bil. 1). Föreningen har återigen värvat medlemmar genom tele-marketing vilket givit 945 nya betalande medlemmar. De områden som bearbetats är Norrland samt sydöstra Sverige. Lokalföreningen har det första året avstått de 70 kronorna per medlem för de personer som värvats på detta sätt. Styrelsen har verkat för ökat medlemsantal även på andra sätt, bl.a. genom aktiv spridning av värvningsbroschyren samt tidskriften Svenska Vallbrev. Medlemmar har också värvats i samband med olika sammankomster, t.ex. på olika kurser.

Det har dock skett en minskning av tidigare betalande medlemmar och nettoökningen av betalande medlemmar är 478. Utöver betalande medlemmar finns i medlemsregistret 369 som inte betalat. I bilagan redovisas antalet medlemmar i de olika lokalföreningarna, eller där sådana ej finns, antalet medlemmar i länet.

Medlemsavgiften för kalenderåret 2005 har varit till 250 kronor, varav 70 kronor har återbetalats till lokalföreningar som uppvisat minst en aktivitet utöver arrangemang i samband med årsmötet. Styrelsen har kontaktat de lokalföreningar som varit inaktiva. I områden utan lokalföreningar kan aktiviteter i Vallföreningens intresse stödjas med bidrag. Ej utbetalda medel skall användas dels för att initiera lokala aktiviteter, dels för att arbeta på riksplanet med information, lobbying m.m. Bidrag på 5 000 kr har under budgetåret

lämnats till Östergötlands Vallförening för föreläsararvode vid en seminariedag. Skaraborgs Vallförening har beviljats bidrag med 5 000 kr för en studieresa till Skottland.

Ekonomi

Angående föreningens ekonomi hänvisas till verksamhetsårets resultat- och balansräkning. Bokföring och medlemsregister har under verksamhetsåret skötts av Hushållningssällskapet Sjuhärad, Länghem.

Verksamheten

Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) har två stiftelser med anknytning till vallodling. I Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder representerades Svenska Vallföreningen av Lars Jakobsson med Göran Lindgren som adjungerad. I övrigt är LRF, KSLA och SLU representerade. I Stiftelsen Anders Elofsons fond representeras Svenska Vallföreningen av Lars Jakobsson och Göran Lindgren. I övrigt är Frö- och Oljeväxtodlarna, SLU, LRF samt KSLA representerade. Medel skall sökas senast den 1 april och vissa år även före 1 november. Avkastningen disponeras för främjande av fondernas syften i frågor avseende odling, utfodring, ekonomi eller teknik avseende betes-, vall- och fröodlingssektorn. Stöd ges dels till projekt ägnade att främja dessa områden, dels till resestipendier, främst för utrikes resor. Ordföranden rapporterar kontinuerligt till styrelsen om KSLA:s beslut.

Styrelsen har bevakat frågan om vallen och Landsbygdsprogrammet (tidigare LBU) på flera sätt under året. Vallen och LBU var temat på årsmötet 2005 då Magnus Franzén, SJV och Thomas Bertilsson, LRF medverkade. Föreningen lämnade i mars synpunkter till SJV om miljöstödet för vall (bil. 2). Bl.a. argumenterade vi för möjlighet till odling av kortvariga vallar parallellt med miljöstöd för övrig vall på samma brukningsenhet.

Föreningen har genom ordföranden varit representerad i LRF:s växtodlingsutskotts grupp för "Lönsam växtodling". Gruppen samlar representanter för växtodlingsintressen i hela landet vad gäller både produktion och avsättning. Ordförande är Anna-Karin Hempel, LRF.

Medlemmar ur styrelsen har under året medverkat vid olika lokalföreningsarrangemang. Sekreteraren arrangerade tillsammans med Cecilia Müller en kurs om ekologiskt vallfoder till häst på Ultuna den 23 augusti 2005 med deltagare från hela landet med betoning på Mälardalen. Kassören har medverkat vid diverse fältvandringar i Sjuhäradsbygden. Kassören är också Hushållningssällskapets representant inom vallgruppen i Fältforsk, en omorganisation av den tidigare Fältforskningsenheten.

Sommarmötet

Svenska Vallföreningen hade 29–30 juli sitt sommarmöte med Ulricehamn som utgångspunkt. Första dagens förmiddag redovisade **Anna Hessle**, SLU i Skara en intressant genomgång av den betesbaserade köttproduktionens förutsättningar genom att redovisa resultat från framför allt programmet Hagmarks-MISTRA. I ett delprojekt studeras hur skötsel av naturbetesmarker ska organiseras för bästa lönsamhet för utföraren/bonden. Karl-Ivar Kumm har gjort en rapport om detta och han påvisar stora ekonomiska vinster med stora besättningar i jämförelse med små vid extensiv betesdrift. Det som talar till stordriftens fördel är bl.a. mindre stängsel- och tillsynskostnader. Eva Spörndly och Jörgen Wissman har jämfört olika strategier för att, med så få djur som möjligt och med särskilda hänsyn till önskad flora, vårda naturbetesmarker. Tre betesregimer jämförs: konventionell betesdrift, bete vartannat år och sent betessläpp. Bete endast vartannat år verkar ge den största dagliga tillväxten medan sent betessläpp ger den minsta. Anna Hessle själv har

studerat olika uppfödningssystemer för köttproduktion med kvigor där tunga köttraskvigor (Charolais) ger ett bättre ekonomiskt netto än lätta (Angus), genom bättre tillväxt och klassning. Lägre intensitet i utfodringen under stallperioden kan tillämpas vid längre uppfödningstid (22 mån jämfört med 18) för den tunga kvigan medan den lätta inte alls passar vid lång uppfödningstid. Anna Hessle har även studerat slutgödning av mjölkkrasstutar. Mer information om dessa och andra projekt finns på hemsidan [www-hagmarksmistra.slu.se](http://www.hagmarksmistra.slu.se). Särskilt aktuellt kändes förmiddagens ämne vara eftersom mötet hölls i en region där det på varje hektar åker går ett halvt hektar betesmark.

Efter en bussresa genom den vackra bygden runt sjön Åsunden ägnades eftermiddagen åt en genomgång i fält ledd av **Jan Jansson** och **Nilla Nilsdotter-Linde** av vallförsöken på Rådde gård. Det är Hushållningssällskapet i Sjuhärads försöks- och demonstrationsgård. Rådde gård ligger på västsidan av sydsvenska höglandet. Nederbörden är som på andra håll i denna trakt riklig. Gårdens jordbruksareal omfattar 78 hektar åker och ca 50 hektar naturbetesmark. Driftsinriktningen är köttproduktion med ett 50-tal dikor. Kalvarna vidareuppföds på gården. Växtodlingen är inriktad på vall och foderspannmål. Den åkerareal som inte används som försöksfält har successivt lagts om till ekologisk drift. På Rådde bedrivs en omfattande försöksverksamhet. Under de senaste åren har det genomförts ca 50 försök per år. Merparten av försöken är vallförsök. Utöver de regelrätta försöken finns det även en del demonstrationsodlingar på Rådde. Många olika arter av främst vallväxter finns uppskyttade i demonstrationsrutor. Se vidare på Hushållningssällskapets hemsida <http://www.hush.se/ps/>.

Andra dagen besöktes Gudmundstorp där kusinerna **Torbjörn och Jonas Holgersson** tillsammans och med hjälp av respektive föräldrar bedriver mjölkproduktion i en nybyggd ladugård med plats för 150 kor. Kusinerna blev förra året korade till Svenska Vallmästare och har alltså en föredömlig slåttervallproduktion på sina 70 ha åker. Till gården hör också 40 ha naturbeten. Gudmundstorp skulle behöva mer mark för sin foderproduktion, men omgivna av ytterligare två expansiva mjölkföretag ser man inga möjligheter att idag öka arealen. Mjölken levereras till Gäsene Mejeri, ett av landets minsta, med inriktning helt på ostproduktion.

Sommarmötet avslutades med samma tema som det började, nämligen med betesbaserad köttproduktion. På gården Granared producerar bröderna **Hans och Harald Gradén** ca 130 stutar om året på 50 ha naturbeten och 70 ha åker. På gården finns ett nybyggt stall med plats för 180 djur. Ute i en vacker hage under en ek diskuterade vi de olika aspekterna på att bedriva naturvård på samhällets uppdrag, finansierat av EU och kontrollerat av Länsstyrelsen. Ett genomgående bekymmer konstaterades vara att det förekommit olika besked om vilka naturvärden som ska produceras. Olika praktiska problem som djurbeläggning, betesputsning och djurvägning diskuterades också.

Inspirerande guider under mötet var **Jan Jansson**, Hushållningssällskapet i Sjuhärad och **Anders Bengtsson**, Södra Älvsborg Husdjur.

Ekologiskt vallfrö

Regeln att allt utsäde för ekologisk produktion (all stödberättigad areal) ska vara ekologiskt infördes 1 januari 2004. För användning i renvara ställs fortsatt krav på ekologiskt utsäde av rödklöver, timotej och ängssvingel. Ingår andra arter i vallfröblandningen, t.ex. vitklöver eller engelskt rajgräs, så får man använda konventionellt frö av dessa. Svenska Vallföreningen har avgett ett remissvar angående ekologiskt utsäde av engelskt rajgräs 2005 (bil. 3). Vallföreningens uppfattning är att det i beslutet om ekologiskt utsäde skall finnas en uppdelning i diploida och tetraploida sorter likt den som finns för rödklöver.

Magnus Halling och sekreteraren ingår från SLU:s sida i en referensgrupp om ekologiskt vallfrö som Jordbruksverket tillsatt.

Finansiering och prioritering av vallförsök

Föreningen har under året fortsatt att verka för en större förståelse för vallens ekonomiska betydelse för animalieproduktionen och behovet av resurser för forskning och utveckling. Representanter från styrelsen har deltagit i två seminarier som ordnats av Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF) om kommande forskningsprogram. Föreningen har givit ett skriftligt remissvar på ett förslag från SLF om kommande forskningsprogram för mjölkproduktion (bil. 4). Även till ett förslag om forskningsprogram från Stiftelsen Svensk Hästforskning har föreningen givit ett remissvar (bil. 5)

Sekreteraren och kassören ingår i styrelsen för det särskilda utvecklingsprogram för vall- och grovfoderproduktion som SLF beslutade om i juni 2005. Programmet pågår under 2006–2010, har ett engångsanslag på 5 miljoner och har följande prioriterade områden:

- skördesystem i vall
- sambandet mellan skördetid och övervintring i engelskt rajgräs
- vallfröblandningar för breddat skördefönster
- förbättrad sortprovning i engelskt rajgräs
- kväveutnyttjande i vall
- utformning av vallfröblandningar

Vallmästaren

Tidningen Husdjur, Svensk Mjölk, Svenska Vallföreningen, SLU och husdjursföreningarna har tillsammans genomfört en vallensilagetävling vid namn ”Vem blir årets vallmästare?” under 2005 (bil. 6). Svenska Vallföreningen representerades av Tore Larsson och sekreteraren i juryn. Till Årets Vallmästare utsågs bröderna Anders och Jonas Svensson, Bjäragården, Skåne.

EGF och EGF 2008

Svenska Vallföreningen är medlem i European Grassland Federation, EGF, vars uppgift är att skapa kontakt mellan de europeiska vallorganisationerna. EGF skall också ordna kongresser och symposier för att förbättra utbytet av vetenskaplig kunskap på vallområdet. Information om EGF:s konferenser och symposier sker fortlöpande till styrelsen samt via Svenska Vallbrev.

Svenska Vallföreningen är inbjudare till EGF:s kongress 9–12 juni 2008 i Uppsala och SLU har påtagit sig att arrangera. Nilla Nilsson-Linde är generalsekreterare i organisationskommittén där Göran Dalin, SLU, är ordförande. I den vetenskapliga kommittén är Jan Bertilsson, SLU ordförande. Temat för kongressen är: Biodiversity and animal feed – future challenges for grassland production, se vidare www.egf2008.se (bil. 7).

Sekreteraren deltog å Svenska Vallföreningens vägnar på ett EGF-seminarium i Tartu i augusti 2005. Vid EGF:s kongress 2006 i Badajoz, Spanien, deltog från styrelsen ordföranden och sekreteraren i syfte att skaffa erfarenhet inför kongressen 2008. Deltagandet gav en god förståelse för de nationella vallföreningarnas betydelse när det gäller det europeiska forskningssamarbetet. Det gavs också en värdefull inblick i de organisatoriska och praktiska utmaningarna inför kongressen i Sverige. Också för

representationen i KSLA:s vallfonder är det värdefullt att ha deltagit i kongressen då många ansökningar avser just denna och liknande konferenser.

BGS

Svenska Vallföreningen är medlem i British Grassland Society, BGS. Den brittiska vallföreningen ger ut tidskrifterna "Grass and Forage Science" och "Grass Farmer", samt tillhandahåller en omfattande publikationsservice även i övrigt. Konferenser samt sommar- och vintermöten inom grovfoderområdet anordnas årligen. Svenska Vallföreningens sekreterare har förmedlat information om kommande aktiviteter till styrelsen. Viss information samt slutsatser av intresse för svensk vallodling publiceras i Svenska Vallbrev. Föreningen har numera en väl utvecklad hemsida, <http://www.britishgrassland.com/bgs/>.

Svenska Vallbrev

Redaktionsgruppen har bestått av Anita Norén och Irène Persson, Länsstyrelsen i Örebro län, Nilla Nilsson-Linde, SLU. Sju fyrsidiga nummer av Svenska Vallbrev har utarbetats. Ett nummer har utgjort kallelse till 2006 års sommarmöte. Vallbreven utkommer som posttidning med sekreteraren som ansvarig utgivare och de trycks på LH Tryck, Ulricehamn. Aktuella resultat från forskning och praktik redovisas och information om kommande eller genomförda aktiviteter förmedlas. De rikstäckande vallbreven kompletteras med lokala vallbrev i vissa områden.

Hemsida

Svenska Vallföreningens hemsida har adressen www.blyberga.se/svenskavall. Den innehåller värvningsbroschyrans innehåll, adresslista till lokalföreningar, kontaktpersoner och riksstyrelse, förteckning över rubrikerna i vallbreven, länk till kassören för medlemskap samt information om aktuella händelser, t.ex. årsmöte och sommarmöte. Vidare finns information om när, var och hur man kan söka medel i vallodlingens intresse. Länkningsmöjligheter finns för beställning av flera vallskrifter, t.ex. rapporten från Vallseminariet om baljväxter 2001, om styrelsens studieresa till Storbritannien 2003 och om Vallfröseminariet 2004.

Nässjö den 14 november 2006

Lars Jakobsson
Ordf.

Nilla Nilsson-Linde
Skr.

Anna Carlsson
Vice ordf.

Jan Jansson
Kassör

Thomas Karlberg

Gunnar Liljebäck

Lars Nilsson